

A whole-school approach to well- being in a digital world

Funded by
the European Union

Евалуациони образац

Увод и смернице

Шта је евалуациони образац?

Честитамо на успешно попуњеном упитнику за самосталну процену дигиталне добробити!

Дошли сте до **другог корака** овог процеса.

Евалуациони образац је осмишљен да вам помогне да **протумачите резултате** и размислите о начинима на које можете да ојачате сопствену дигиталну добробит, као и тренутни приступ своје школе.

Како да попуните овај образац?

- Свако питање у упитнику за самосталну процену одговара одређеној подобласти у овом евалуационом обрасцу. На пример, питање А.1 у упитнику одговара подобласти А.1 у евалуационом обрасцу. Како бисмо поједноставили процес, питање из упитника се понавља и у свакој подобласти.
- За сваку подобласт, евалуациони образац садржи следеће податке:
 1. **Основни стандарди** – основни елементи које треба узети у обзир када приступате дигиталној добробити у овој области (у табелама у наставку, они су приказани зеленом бојом).
 2. **Питања за даље размишљање** – додатни елементи који могу да вам могу помогну да детаљније размотрите тему и могућности за унапређење (у табелама у наставку, они су приказани жутом бојом).
- Поред сваког *Основног стандарда* и *Питања за даље размишљање*, налази се колона која служи као чек-листа. Можете је да је користите да бисте обележили (✓) елементе које ви или ваша школа већ примењујете у приступу дигиталној добробити или да истакнете области које захтевају додатну пажњу.

Како да користите евалуациони образац?

- **Упоредите** сваку подобласт овог евалуационог обрасца са прегледом одговора из упитника за самосталну процену како бисте уочили предности и области за унапређење.
- Кад год у резултатима видите **низак број** – што указује на потребу за унапређењем у вашем или у приступу школе – можете да погледате одговарајућу подобласт у евалуационом обрасцу како бисте проценили **које елементе треба да унапредите**.
- Напомена: Шта потом следи? Пошто сте попунили евалуациони образац и утврдили кључне области које треба да унапредите, можете да пређете на **Акциони план**, који ћете користити као водич за **следеће кораке у процесу унапређења**.

Пример – како то изгледа у пракси

Замислите да сте на прво питање у анкети за самостално оцењивање: „А.1. У нашој школи имамо заједничку дефиницију дигиталне добробити“, одговорили са „Не слажем се“ (скала = 2). То вероватно значи да Ваша школа још нема заједничку дефиницију дигиталне добробити и да је то област на којој треба да радите.

Помоћу евалуационог обрасца моћи ћете да закључите шта би требало да узмете у разматрање по питању заједничке дефиниције – како кључне аспекте (основни стандарди) тако и теме за даље размишљање. Ово ће Вам помоћи да утврдите области за које треба да унапредите и пружити смернице за наредне кораке.

Време је да почнемо!

Вратите се на преглед резултата свог упитника за самосталну процену и анализирајте изјаве које су оцењене ниско на скали. Оне указују на области које можете да унапредите. Увидом у евалуациони образац установићете који аспекти могу да се унапреде ради побољшања дигиталне добробити у Вашој школи и у свакодневном раду.

Евалуациони образац

Област А. Руковођење школом

Ова област се уопштено односи на потребу за приступом добробити у дигиталном свету на нивоу целе школе, почев од свеобухватног разумевања ризика и предности повезаних са коришћењем дигиталне технологије, надограђујући се на потребе и искуства ученика и наставника, укључујући ширу школску заједницу, родитеље и старатеље, стручне сараднике и друге заинтересоване стране.

Подобласт А.1. – Заједничка дефиниција дигиталне добробити

У нашој школи имамо заједничку дефиницију дигиталне добробити.

Заједничка дефиниција дигиталне добробити значи да сви у школској заједници разумеју овај појам и да се он односи и на онлајн ризике и могућности, са идејом да се деца и млади заштите, оснаже и поштују у дигиталном свету.

ОСНОВНИ СТАНДАРДИ	√
Наша школа има заједничко разумевање/дефиницију дигиталне добробити.	
У дефиницији је наведено колико је важно да ученици пронађу оптималну равнотежу између предности коришћења дигиталних технологија (нпр. персонализовано учење и онлајн сарадња) и потенцијалних мана (нпр. излагање ризицима, дигитална презасићеност, одвраћање пажње).	
Дефиниција је резултат заједничког разговора запослених, ученика, родитеља/старатеља и других релевантних интересних страна.	
Дефиниција је прилагођена различитим циљним групама. На пример, постоји верзија за млађе ученике која је написана језиком који је њима разумљив.	
ТЕМЕ ЗА ДАЉЕ РАЗМИШЉАЊЕ	√
Дигитална добробит се дефинише из перспективе права деце и младих у дигиталном свету.	
Она препознаје да онлајн ризик може да укључује потенцијално штетни садржај, контакт, понашање и потрошачке ризике.	

У нашој школи, дигитална добробит је укључена у процедуре управљања променама у циљу пружања подршке запосленима и ученицима током транзиције (нпр. преласка на учење на даљину или на хибридни модел учења).

Подобласт А.2. – Правилно разумевање потреба ученика и наставника

У нашој школи, разумемо потребе, ризике и могућности које се тичу дигиталне добробити с којима се ученици и запослени сусрећу у различитим контекстима.

Јасно разумевање потреба ученика и запослених када је реч о дигиталној добробити у различитим дигиталним окружењима је кључно за доношење одлука, обликовање правила школе и усмеравање свакодневне праксе.

ОСНОВНИ СТАНДАРДИ	√
Наша школа редовно спроводи анализе потреба и прикупља информације о томе како ученици користе дигиталне технологије, укључујући и анонимне коментаре, а све у циљу утврђивања изазова, ризика и могућности с којима се сусрећу у различитим дигиталним контекстима.	
Наша школа редовно прикупља повратне информације о искуству наставника/запослених када је реч о дигиталној презасићености, стресу и равнотежи пословног и приватног живота, а у сврху доношења одлука и утврђивања мера подршке.	
Руководство ефективно и редовно користи ове информације као помоћ у доношењу одлука, ажурирању правила школе, унапређењу начина на који се дигитална добробит интегрише у наставни план и програм и за подизање самопоуздања запослених и нивоа њихових вештина приликом одговарања на релевантне проблеме/теме у пракси.	
У нашој школи постоји механизам за редовно праћење напретка у складу са циљевима/исходима дигиталне добробити које желимо да остваримо.	
ТЕМЕ ЗА ДАЉЕ РАЗМИШЉАЊЕ	√
У нашој школи запослени имају одговарајућу подршку када је реч о дигиталној добробити у свакодневној настави.	

Запослени сматрају да су правила/стратегија дигиталне добробити школе ажурирани и да одговарају намени.	
У нашој школи се промовише позитивна употреба дигиталне технологије (нпр. дигитална креативност, сарадња на глобалном нивоу, укључивање заједнице).	

Подобласт А.3. – Стратегија/визија на нивоу целе школе

У нашој школи, дигитална добробит је део визије, вредности и свакодневне праксе на нивоу целе школе.

Дигитална добробит је део нашег приступа на нивоу целе школе и наш приступ обухвата дигиталну добробит у визији, вредностима и пракси, а целокупна школска заједница сарађује, промовише и подржава ову тему.

ОСНОВНИ СТАНДАРДИ	√
У нашој школи, дигитална добробит је експлицитно укључена у мисију, визију и дугорочно планирање школе и огледа се у њеним вредностима и свакодневној пракси.	
У нашој школи је именована особа из руководства која је одговорна за дигиталну добробит.	
У нашој школи постоје одговарајуће мере које омогућавају активан ангажман ученика и родитеља у осмишљавању и спровођењу стратегије школе за унапређење дигиталне добробити.	
У нашој школи постоје партнерства са већим бројем стручњака и других заинтересованих страна које могу да помогну школи.	
ТЕМЕ ЗА ДАЉЕ РАЗМИШЉАЊЕ	√
Наша школа подстиче развој психосоцијалних и социо-емотивних компетенција ученика (нпр. отпорност, емпатија, саморегулација) као део подршке општој и дигиталној добробити.	
Чланови заједнице целе школе јасно разумеју важност дигиталне добробити и које активности школа предузима да би је промовисала.	

Сви наставници и запослени су свесни својих конкретних улога и одговорности када је реч о пружању подршке дигиталној добробити.

Област Б. Инфраструктура и опрема

Ова област подразумева промишљање о улози дигиталне технологије у оквиру школске инфраструктуре, чиме се осигурава да се питања добробити узму у обзир приликом улагања у повезивање, дигиталну опрему, приступ онлајн ресурсима или платформама за онлајн наставу и учење.

Подобласт Б.1. – Приступ дигиталној технологији ученика и запослених

У нашој школи ученици и запослени имају поуздан и одговарајућ приступ дигиталној технологији која подржава учење и добробит.

Поуздан и одговарајућ приступ значи да постоје дигитални уређаји и интернет веза када год је то потребно за наставу и учење, да су они инклузивни и прилагођени ученицима различитих узраста и потреба и праћени су јасно дефинисаним правилима која унапређују наставу и учење и подстичу добробит ученика и запослених.

ОСНОВНИ СТАНДАРДИ	✓
У нашој школи, када набављамо/купујемо дигиталну технологију, приоритет стављамо на уређаје/алате/лиценце које одговарају узрасту и у најбољем су интересу деце и младих.	
Наша школа има јасно дефинисана правила о коришћењу мобилних телефона која помажу учењу и добробити ученика, која се доследно спроводе на свим часовима и из свих предмета, као и током одмора и после школе.	
Наша школа има јасно дефинисана правила о доношењу сопствених уређаја, којима се осигурава једнакост, тако да се ученици који не могу да донесу своје уређаје не осећају маргинализовано.	
Сви запослени имају приступ одговарајућим дигиталним уређајима и алатима за наставу и административни део посла.	

ТЕМЕ ЗА ДАЉЕ РАЗМИШЉАЊЕ	√
Сви ученици знају када и како могу да користе своје мобилне телефоне за учење.	
Наша школа сматра да је приступ технологији у различитим образовним окружењима део подршке за постизање једнакости у области дигиталне добробити.	

Подобласт Б.2. – Дигитална инклузија и приступачност

У нашој школи, дигиталне технологије и окружење за учење су инклузивни и испуњавају различите потребе свих ученика.

Дигитална инклузија и приступачност подразумевају алате које карактерише инклузивни дизајн, приступачност и културолошко и језичко прилагођавање како би сваки ученик, без обзира на свој социо-економски статус, способности или околности, могао у потпуности да учествује и напредује у дигиталном учењу.

ОСНОВНИ СТАНДАРДИ	√
Наша школа води рачуна о томе да сви ученици, без обзира на свој социо-економски статус, имају једнак приступ дигиталним уређајима и интернету у школи.	
Наша школа обезбеђује дигиталне алате који одговарају различитим потребама ученика за учењем, као и њиховом различитом језичком и културолошком контексту.	
Наша школа нуди асистивне технологије које помажу ученицима са посебним образовним потребама.	
Наставницима се нуде обуке о безбедном и ефективном коришћењу инклузивних и приступачних алата у настави.	
ТЕМЕ ЗА ДАЉЕ РАЗМИШЉАЊЕ	√
Наша школа има инфраструктуру која подржава физичко здравље и ергономску употребу технологије (нпр. прилагодљиви екрани, одговарајуће осветљење и столице).	
У нашој школи су утврђена правила за смањење ризика по физичко здравље ученика и запослених који могу да буду последица дужег коришћења дигиталних алата, као и стратегије за	

праћење или ограничавање времена које ученици и запослени проводе испред екрана.

Подобласт Б.3. – Техничка инфраструктура која подржава добробит

У нашој школи, техничка инфраструктура је безбедна, што доприноси дигиталној добробити ученика и запослених.

Безбедна техничка инфраструктура захтева постојање ефикасних и ефективних система и процеса како би се спречили и смањили онлајн ризици, сачувала безбедност ученика и запослених, њихова сигурност и приватност, како би им се омогућило да пријаве проблеме и сумње и како би се помогло у контроли употребе дигиталних технологија на безбедан и уравнотежен начин.

ОСНОВНИ СТАНДАРДИ	√
<p align="center">Заштита и технолошка безбедност</p> <p>Наша школа редовно ажурира и одржава безбедност својих техничких система на свим школским уређајима (нпр. безбедносна ажурирања, заштитне зидове, антивирус програме, контроле приступа, инсталације с ограничењем приступа) како би осигурало безбедно дигитално окружење.</p>	
<p>Наша школа користи филтере садржаја и системе праћења како би заштитила ученике од штетног или неодговарајућег онлајн садржаја, с различитим нивоима филтрирања на основу профила корисника.</p>	
<p>Наша школа има јасно дефинисана правила о управљању подацима, укључујући и она која се односе на видове прикупљања, чувања, обраде, дељења и заштите података ученика, родитеља/старатеља и запослених, у складу са законским обавезама (нпр. са Општом уредбом о заштити података – GDPR).</p>	
<p align="center">Пријављивање инцидената и пружање подршке</p> <p>Наша школа обезбеђује канале пријављивање инцидената прилагођене узрасту како би ученици могли да поднесу пријаве о сопственој или о добробити својих вршњака, укључујући и механизме интерног извештавања и приступ екстерним телефонским линијама за помоћ или посебним платформама за подршку.</p>	

<p>Наша школа користи дигиталне технологије и системе који помажу у раном интервенисању, подизању свести запослених и ефективној комуникацији у циљу идентификовања и одговарања на потенцијалне пријаве о добробици на благовремен и етичан начин.</p>	
<p>ТЕМЕ ЗА ДАЉЕ РАЗМИШЉАЊЕ</p>	<p>✓</p>
<p style="text-align: center;">Заштита и технолошка безбедност</p> <p>Свим ученицима и особљу у свим деловима наше школе обезбеђена је поуздана интернет веза као помоћ у учењу, чиме се осигурава једнакост приступа онлајн ресурсима и смањује дигитални стрес.</p>	
<p>Наша школа редовно оцењује утицај дигиталних технологија на заштиту података и права детета, како би се заштитила безбедност, приватност и дигитална добробит деце и запослених.</p>	
<p>Наша школа размишља о важности одржавања равнотеже између онлајн и офлајн активности и води рачуна о томе да за ученике и запослене који не желе да користе интернет или који желе да ограниче дигитално присуство обезбеди офлајн алтернативе.</p>	
<p style="text-align: center;">Пријављивање инцидената и пружање подршке</p> <p>Ученици и запослени добијају подршку у виду редовних обука/смерница о безбедној дигиталној пракси (нпр. коришћење снажних лозинки, подешавања приватности, услови коришћења, препознавање фишинга и превара, заштита од злонамерног софтвера).</p>	
<p>Ученици и особље се подстичу да размисле о томе како техничка инфраструктура унапређује њихову добробит и у приватном животу.</p>	

Подобласт Б.4. – Техничка подршка

У нашој школи, техничка подршка је прилагођена кориснику, поуздана је, благовремена и помаже ученицима и запосленима да раде без стреса са дигиталним технологијама.

Техничка подршка игра активну улогу у одржавању поузданих дигиталних система, своди прекиде наставе и учења на минимум и доприноси дигиталној добробити ученика и запослених тиме што је доступна када је потребна и што брзо решава техничке проблеме и дигиталне изазове који могу проузроковати стрес и фрустрације.

ОСНОВНИ СТАНДАРДИ	√
У нашој школи је одређена посебна особа или тим који је одговоран за пружање техничке подршке ученицима и запосленима – то може да буде и екстерни пружалац услуга или компаније с којима је школа или локална власт склопила уговор о сарадњи.	
У нашој школи ниво техничке подршке омогућава ученицима и запосленима да раде без стреса у квалитетном дигиталном окружењу, што повећава самопоуздање и дигиталну добробит ученика и наставника.	
Дигитални уређаји које ученици и запослени користе редовно се ажурирају и одржавају како би се прекид наставе и учења свео на минимум.	
Дигитални алати и платформе треће стране (нпр. едукативне и неедукативне апликације, платформе за комуникацију и сарадњу и алати генеративне вештачке интелигенције који се користе за предавања или административне задатке) редовно се оцењују – процењује се њихова усаглашеност са стандардима/захтевима у погледу онлајн безбедности и приватности.	
Техничка подршка решава техничке проблеме у одговарајућим временским оквирима како би се смањио ниво нервозе, стреса и дигиталне преоптерећености.	
ТЕМЕ ЗА ДАЉЕ РАЗМИШЉАЊЕ	√
Сви запослени добијају обуку за решавање основних техничких проблема код дигиталних уређаја.	
Техничка подршка је лако доступна ученицима и запосленима ако наиђу на проблеме с дигиталним уређајима или приступом онлајн	

ресурсима током процеса наставе и учења, што пружа осећај сигурности и смањује фрустрације повезане с дигиталним изазовима.	
Ученици и особље знају коме и како да пријаве техничке проблеме.	

Област В. Правила

Ова област се односи на правила које школа има у вези са различитим аспектима дигиталне добробити и како се та правила спроводе и процењују у пракси како би укључивала ризике и могућности с којима се ученици срећу у дигиталном свету. Правила подржавају наставници и запослени у школи, а осмишљена су уз активно учешће ученика и наставника.

Подобласт В.1. – Онлајн безбедност и превенција ризика

У нашој школи правила онлајн безбедности и превенције ризика промовишу безбедно и одговорно дигитално понашање и балансирану и етичку употребу дигиталних технологија (укључујући ВИ), истовремено осигуравајући благовремен и одговарајући приступ подршци.

Правила онлајн безбедности и превенције ризика редовно се ревидирају и постављају јасна очекивања за безбедно и учтиво дигитално понашање, укључујући смернице о онлајн безбедности, превенцији ризика и етичкој употреби вештачке интелигенције и нових технологија; она препознају емоционални утицај онлајн искустава, подстичу уравнотежене и здраве интеракције и обезбеђују јасно одређене контакте и механизме за пријављивање инцидента, како би сви у школској заједници знали како да дођу до помоћи када им је потребна.

ОСНОВНИ СТАНДАРДИ	√
<p align="center">Правила и подршка</p> <p>Наша школа има Правила прихватљиве употребе (ППУ) којим је дефинисана одговорна употреба дигиталних технологија, здраво онлајн понашање и која одговарају на питања онлајн безбедности и превенције ризика.</p>	
<p>Дигитална правила наше школе обухватају мере превенције и одговора на изазове повезане с менталним здрављем и онлајн активностима (нпр. негативне последице употребе друштвених мрежа по ментално здравље, дигитална преоптерећеност).</p>	

Правила наше школе јасно усмеравају на линије за помоћ и службе подршке како би запослени, ученици и породице знали како да добију помоћ када им затреба.	
Наша школа има посебног наставника или тим за подршку за које ученици знају и од којих могу да затраже помоћ уколико се сусретну са проблемима у различитим дигиталним контекстима.	
Одговор на онлајн ризике, штетан садржај и виктимизацију	
Правила наше школе одговарају на ризике повезане са обмањујућим, штетним или провокативним онлајн садржајем (нпр. погрешним информацијама, измењеним садржајем, дипфејковима).	
Правила наше школе одговарају на ризике повезане с нездравом емотивном зависношћу и функцијама које изазивају зависност (нпр. сталне push нотификације, бескрајно прелиставање/скроловање садржаја, непрекинути низови, презасићеност информацијама).	
Правила наше школе одговарају на дигиталну нелагодност коју изазива излагање емоционално обојеном или штетном онлајн садржају (нпр. cyberbullying , говор мржње, насилни материјали, онлајн клађење).	
Правила наше школе одговарају на ризике повезане с комерцијалним притиском и манипулативном дигиталном праксом (нпр. куповина у оквиру апликације, циљани маркетинг, сублиминалне поруке у оглашавању).	
Етичка употреба	
Наша школа има јасно дефинисана правила и конкретне смернице о етичкој употреби вештачке интелигенције и нових технологија за наставу и учење (нпр. коришћење великих језичких модела, као што је ChatGPT или других генеративних алата ВИ за генерисање текста, слика и видеа).	
ТЕМЕ ЗА ДАЉЕ РАЗМИШЉАЊЕ	√
Правила и подршка	
Дигитална правила наше школе се доследно примењују у целој школи.	

Наша школа редовно процењује ефективност правила онлајн безбедности и дигиталне добробити путем редовних ревизија, упитника или анализе инцидената.	
Правила наше школе се редовно анализирају и ажурирају како би узела у обзир нове функције постојећих технологија, нових технологија и динамичну природу онлајн ризика који се мењају.	
Мере школе за онлајн безбедност и превенцију ризика су јасно повезане с правилима заштите детета и превенције злоупотреба.	
Одговор на онлајн ризике, штетан садржај и виктимизацију	
Наша школа процењује потенцијални утицај дигиталних алата и правила на права и добробит деце.	
Правила наше школе обухватају диференциране стратегије које узимају у обзир различите притиске с којима се девојчице и дечаци суочавају у онлајн простору (нпр. притисак на девојчице који се тиче изгледа и потврђивања, изложеност агресивном или насилном и узнемирујућем садржају у случају дечака).	
Етичка употреба	
Правила наше школе одговарају на емотивну сложеност онлајн искустава ученика и препознају да њихова онлајн искуства могу бити и мотивишућа и испуњавајућа (нпр. креативност, повезивање), али и обесхрабрујућа и деморалишућа (нпр. онлајн притисак, поређење с другима).	
Наша школа води рачуна о томе да ВИ алати унапреде образовну праксу, а да при том не доведу у питање академски интегритет или права ученика (нпр. плагирање, надзор).	

Подобласт В.2. – Комуникација и онлајн присуство

У нашој школи имамо јасно дефинисане смернице о дигиталној комуникацији и онлајн присуству.

У смерницама наше школе јасно је наведено како и када ученици, запослени и родитељи/старатељи комуницирају онлајн како би се подстакла учтива дигитална интеракција, поставиле здраве дигиталне границе и заштитила добробит и равнотежа између школе и приватног живота запослених и ученика.

ОСНОВНИ СТАНДАРДИ	✓
--------------------------	---

Наша школа има кодекс понашања или јасне смернице за безбедну, професионалну и комуникацију пуну поштовања, као и онлајн присуство запослених, ученика и родитеља/старатеља.	
У нашој школи су постављене смернице о одржавању здравог и уравнотеженог онлајн присуства, укључујући и то када и како се од запослених и ученика очекује да буду доступни онлајн.	
Наша школа има јасне процедуре за управљање дигиталним порукама које шаљу запослени, ученици и родитељи (нпр. време за добијање одговора, поверљивост, заштита права, означавање ризичних ситуација, извештавање).	
ТЕМЕ ЗА ДАЉЕ РАЗМИШЉАЊЕ	√
У нашој школи постоје границе у дигиталној комуникацији како би се заштитила равнотежа између школе и приватног живота и добробити како запослених тако и ученика.	
Наша школа прати у којој мери се ове смернице уважавају и да ли ефективно спречавају појаву дигиталног замора и прекомерне доступности путем онлајн алата.	

Подобласт В.3. – Укључивање родитеља

У нашој школи се родитељи/старатељи информишу, консултују и активно укључују у промовисање правила о дигиталној добробити, а истовремено им је пружена подршка како би умели да одговоре на онлајн ризике/претње са којима се њихова деца могу суочити.

Родитељи/старатељи редовно добијају информације о правилима школе о добробити и подршку у виду смерница када се ученици суоче с негативним појавама онлајн, укључујући и контакте којима се породице могу обратити за помоћ; играју активну улогу у обликовању и промовисању дигиталне добробити и активно учествују у заједничким активностима учења и одлучивања о одговорној употреби технологије и о онлајн безбедности.

ОСНОВНИ СТАНДАРДИ	√
Наша школа даје родитељима/старатељима јасне информације о правилима о дигиталној добробити.	
Наша школа пружа родитељима/старатељима подршку и упућује их на интерне механизме пријављивања и приступ националним линијама за помоћ или другим специјализованим	

<p>платформама/сервисима за подршку када се ученици суоче с дигиталним насиљем (нпр. cyberbullying, онлајн узнемиравање, повреда приватности).</p>	
<p>Родитељи/старатељи се консултују или им се даје прилика да се укључе у дискусије и дају повратне информације о правилима школе по питању онлајн безбедности, одговорног коришћења дигиталних технологија и дигиталне добробити.</p>	
<p>Наша школа укључује родитеље/старатеље и наставнике у процес заједничког одлучивања о одговорном коришћењу технологије, онлајн безбедности и добробити (нпр. постављање заједничких правила коришћења мобилног телефона, при чему се предност даје умереној количини времена проведеног пред екраном, усмеравање приликом коришћења друштвених мрежа).</p>	
<p>ТЕМЕ ЗА ДАЉЕ РАЗМИШЉАЊЕ</p>	<p>√</p>
<p>Наша школа помаже родитељима/старатељима да превазиђу генерацијски јаз и подигну ниво свести како би разумели и почели да користе дигиталне технологије које користе њихова деца (нпр. друштвене мреже, платформе за учење, онлајн игре, ВИ алате) како би родитељи били више укључени.</p>	
<p>Родитељи/старатељи се редовно информишу о активностима школе, радионицама, кампањама о подизању свести и часовима посвећеним унапређењу добробити ученика.</p>	
<p>Наша школа нуди родитељима/старатељима практичну обуку или ресурсе (нпр. водиче, вебинаре) како би им помогли да разумеју дигиталне изазове и могућности с којима се њихова деца суочавају.</p>	
<p>Наша школа организује заједничке менторске радионице или активности играња улога где родитељи/старатељи и ученици заједно уче о онлајн безбедности, одговорном коришћењу дигиталних технологија и дигиталној добробити, укључујући прилике за менторство и учење између генерација (нпр. ученици предају дигиталне вештине родитељима/старатељима и дедама/бабама).</p>	

Подобласт В.4. – Глас и учешће ученика

У нашој школи глас ученика се чује и они учествују у обликовању и осмишљавању правила о дигиталној добробити.

Ученици су активно укључени у писање правила и осмишљавање праксе за дигиталну добробит тако што учествују у вршњачком учењу, одлучивању и што деле своја мишљења путем канала прилагођених њиховом узрасту.

ОСНОВНИ СТАНДАРДИ	√
Ученици су активно укључени у обликовање, заједничко осмишљавање и ажурирање правила и праксе наше школе по питању дигиталне добробити (што обухвата области попут онлајн ризика и могућности, етичко коришћење дигиталне технологије и ВИ у настави и учењу, итд.).	
Наша школа је успоставила механизме прилагођене узрасту ученика како би редовно могли да пруже повратне информације и сугестије или пријаве проблеме у погледу дигиталне добробити (нпр. алати за анонимно слање повратних информација, ученичка тела, попут ученичких комитета или ученичког парламента).	
ТЕМЕ ЗА ДАЉЕ РАЗМИШЉАЊЕ	√
Наша школа пружа прилике ученицима за вршњачко учење или менторство о онлајн безбедности и дигиталној добробити.	

Подобласт В.5. – Обука запослених и подршка (континуирано стручно усавршавање)

У нашој школи запослени добијају континуирано и релевантно стручно усавршавање о дигиталној добробити које иде у корак са развојем дигиталних технологија.

Стручно усавршавање обухвата најважније ризике и могућности за ученике у дигиталном свету, како би могли да успоставе равнотежу између предности коришћења дигиталне технологије и њених потенцијалних недостатака – из перспективе образовања. Континуирано стручно усавршавање се редовно процењује и јача кроз сарадњу, учење од колега и допринос запослених, што повећава самопоуздање наставника и њихов капацитет да подрже развој дигиталне добробити безбедном употребом дигиталних технологија и вештачке интелигенције и њиховим смисленим укључивањем у наставу и учење.

ОСНОВНИ СТАНДАРДИ	✓
Наша школа обезбеђује запосленима континуирано стручно усавршавање на тему дигиталне добробити, што обухвата цео спектар онлајн ризика и могућности, у циљу заштите, оснаживања и поштовања деце и младих у дигиталном свету.	
Особље је обучено да препозна и одговори на онлајн ризике и претње по безбедност (нпр. cyberbullying , штетан садржај, дељење личних података и осетљивих података о другима).	
Успостављен је механизам који омогућава наставницима да захтевају одређену обуку на основу својих потреба, укључујући и опцију да то захтевају анонимно, ако је потребно.	
Наставници добијају практичну обуку о дигиталној добробити која иде у корак са развојем технологија како би је укључили у наставни план и програм свог предмета или је прилагодили конкретном одељењу или потребама школе на тему онлајн безбедности, дигиталне добробити и дигиталних права.	
Наставници добијају обуку и подршку о безбедном, етичком и ефективном коришћењу вештачке интелигенције и генеративних модела вештачке интелигенције у настави и учењу.	
ТЕМЕ ЗА ДАЉЕ РАЗМИШЉАЊЕ	✓
Наставници се подстичу и даје им се прилика да размењују идеје и дискутују путем интерних механизма или организационе структуре (нпр. састанци актива, планови часова, угледни часови итд.) како би подigli ниво колективног знања школе.	
Наша школа активно и ефективно сарађује са екстерним стручњацима и јавним службама (нпр. здравственом службом, социјалном службом, полицијом, агенцијама за заштиту деце) у вези са организацијом обука о дигиталној добробити и онлајн безбедности.	
Наша школа прати и оцењује да ли је обука запослених ефективна у пракси и сходно томе је ажурира.	
Наставници с лакоћом у праксу укључују и преносе ученицима оно што су научили на обуци.	

Наставници се подстичу и помаже им се да сами организују обуке и поделе своја стручна знања (нпр. о ВИ или дигиталној добробити) с колегама.

Област Г. Пракса

Ова област се односи на потребу наставника да узму у обзир добробит када користе дигиталне технологије у настави, уз шире промишљање о ризицима и могућностима за ученике у дигиталном свету, као и о томе како да едукују и подижу свест о овим питањима у учионици и изван ње.

Подобласт Г.1. – Учење и подршка ученицима: *cyberbullying*

У нашој школи ученици добијају подршку како би спречили и одговорили на вршњачко и друго дигитално насиље.

Ученици уче како да препознају онлајн ризик, као што је вршњачко дигитално насиље и штетно понашање, да пријаве инциденте и користе практичне стратегије да би остали безбедни, задржали самопоуздање и били заштићени у дигиталном простору.

ОСНОВНИ СТАНДАРДИ	✓
У нашој школи, поред <i>ad hoc</i> прилика да се учествује у годишњим кампањама подизања свести, попут Дана безбеднијег интернета или данима/недељама борбе против вршњачког насиља, систематски се дискутује и организују се активности о дигиталном вршњачком насиљу и другим облицима онлајн ризика и претњи (нпр. онлајн узнемиравање, злоупотреба приватности и података, излагање штетном садржају, сексуална експлоатација онлајн) и то од раног узраста, из свих предмета, током наставних и ваннаставних активности.	
У нашој школи, ученици уче да разумеју како да идентификују/препознају онлајн вршњачко насиље, његову везу са понашањем у реалном животу, улогу/перспективу жртве, насилника и посматрача, као и важност пријављивања. То укључује практичне савете о томе како да спрече и одговоре на ситуације на онлајн платформама на којима се то дешава (на пример, кориговањем подешавања/функција/функционалности друштвених мрежа, блокирањем или пријављивањем појединаца који им изазивају нелагодност, чувањем доказа у случају инцидента када поруке нестају).	

Наша школа има јасне протоколе и механизме за решавање сукоба који настају због проблема попут онлајн вршњачког насиља, злоупотребе дигиталних технологија или онлајн интеракција између ученика, укључујући и вршњачку медијацију.	
Ученици се подстичу да затраже додатну помоћ и подршку када год им је потребна: разговарајући с вршњаком или одраслом особом којој верују (у школи или код куће) или обраћајући се интерној или екстерној служби за подршку, попут школског педагога, линије за помоћ или мреже за помоћ жртвама.	
ТЕМЕ ЗА ДАЉЕ РАЗМИШЉАЊЕ	√
У нашој школи постоје механизми за наставнике да редовно бележе опсервације о понашању ученика у погледу вршњачког насиља, здравих дигиталних навика, одговорног коришћења ВИ, дигиталне писмености и критичког мишљања.	
Ученици се подстичу да уче од вршњака и препознају добре праксе вршњака који пуно знају о онлајн безбедности и то знање примењују.	
Ученици су свесни своје одговорности и могућих правних последица свог онлајн понашања.	

Подобласт Г.2. – Учење и подршка ученицима: здраве дигиталне навике

У нашој школи ученици добијају подршку да би развили здраве дигиталне навике и уравнотежену употребу технологије.

Ученици уче како да смислено и одговорно користе дигиталне технологије, развију здраве дигиталне навике и уравнотежен приступ како би заштитили општу добробит и научили да контролишу и могућности и ризике које дигиталне технологије доносе њиховој добробити.

ОСНОВНИ СТАНДАРДИ	√
У нашој школи ученици уче о здравим дигиталним навикама, умереном приступу и позитивној пракси којима се штити њихова психолошка, социјална и когнитивна добробит (нпр. контрола времена проведеног пред екраном, физичке активности и паузе за кретање, остављање телефона ван спаваће собе, управљање подешавањима приватности у онлајн апликацијама, режими „не узнемиравај“, блокатори апликација).	

<p>Ученици редовно имају прилике да разговарају с вршњацима, наставницима, родитељима/старатељима о психолошком притиску сталне повезаности и информисаности (нпр. притисак да се одмах одговори, страх да ће нешто пропустити, стрес од константних нотификација) – путем дискусија на часу, часова менторства или других активности.</p>	
<p>Ученици активно користе аутентичне, познате и реалне примере из живота и учествују у активностима које им помажу да преузму одговорност за своје дигиталне навике и добробит (нпр. размишљање о томе како њихове онлајн објаве могу утицати на осећања и добробит других, неслагање у онлајн дискусијама без вређања других, препознавање неодговарајућег понашања, разговарање о прекомерној употреби технологије, проблеми зависности, поремећај сна и концентрације, утицај друштвених мрежа на друштвене и емотивне односе, способност учествовања у офлајн активностима).</p>	
<p>Ученици уче о онлајн безбедности и дигиталној добробити путем интерактивних и практичних приступа (нпр. игрице, реалне приче, игра улога, виртуелне симулације, дебате).</p>	
<p>ТЕМЕ ЗА ДАЉЕ РАЗМИШЉАЊЕ</p>	<p>√</p>
<p>Ученици се подстичу да размишљају и о предностима (нпр. инспирација, повезивање с вршњацима, праћење сопствених интересовања) и о ризицима (нпр. нагле промене расположења, притисак да се стално буде на интернету, низак степен самопоуздања због онлајн поређења) дигиталних технологија за њихову добробит.</p>	
<p>Ученици развијају отпорност, дисциплину и стратегије саморегулације ради успостављања равнотеже онлајн и офлајн активности, уздржавају се од прекомерне употребе, чувају свој углед, прате свој дигитални отисак и управљају својим дигиталним идентитетом.</p>	
<p>Ученици систематски развијају вештине дигиталне писмености путем наставног плана и програма, што им помаже да критички оцене дигитални садржај, идентификују дезинформације и контролишу дигитални стрес.</p>	

Подобласт Г.3. – Учење и подршка ученицима: ВИ и нове технологије

У нашој школи, ученици добијају подршку да безбедно и етички користе и креативно примењују ВИ и дигиталне технологије.

Ученици уче да критички размишљају о употреби и утицају ВИ и нових технологија на учење и дигиталну добробит, препознају њихове ризике, предности и изазове, и да истражују креативне и одговорне начине коришћења ВИ у свом учењу.

ОСНОВНИ СТАНДАРДИ	√
У нашој школи, ученици уче да разумеју и ризике (нпр. праћење података и профилисање, ехо-собе и мехурове филтера код којих ВИ препоручује шта ће да виде и које препоруке ће добити, алгоритамска пристрасност, халуцинације) и предности (нпр. персонализовано учење, инклузивна пракса, алати за креативност, решавање проблема) вештачке интелигенције и нових технологија.	
Ученици добијају подршку да користе ВИ и нове технологије на безбедан, етички и одговоран начин.	
Ученици учествују у активностима које им помажу да критички размишљају о томе како се ВИ користи да би више научили (нпр. аутоматске информације о томе како су урадили неки задатак, платформе прилагођеног учења, чет-ботови као помоћ у учењу).	
Ученици знају како да дођу до интерних и екстерних служби подршке као што су школски педагози, линије за помоћ, платформе за пријављивање или мреже за помоћ жртвама, када се суоче с дигиталном повредом попут дигиталног вршњачког насиља, онлајн узнемиравања или кршењем приватности повезаним са употребом ВИ и нових технологија.	
ТЕМЕ ЗА ДАЉЕ РАЗМИШЉАЊЕ	√
Ученици се подстичу да размишљају о ризицима прекомерног ослањања на алате вештачке интелигенције или њиховог некритичког коришћења (нпр. прихватање нетачних одговора, превиђање пристрасности или стереотипа, дељење личних података, дигитални аватари, ВИ пријатељи).	
Ученици се подстичу да се упознају с креативном, конструктивном и инклузивном употребом вештачке интелигенције (нпр. унапређење приступачности, помоћ у учењу језика, осмишљавање иновативних пројеката, решавање реалних проблема).	

Подобласт Г.4. – Учење и подршка ученицима: дигитална писменост, критичко размишљање и активно учешће

У нашој школи ученици добијају подршку да размишљају критички, поступају етички и да активно учествују у дигиталном свету.

Ученици се подстичу да узму улогу ко-креатора, лидера и ко-истраживача, да развију вештине дигиталне писмености и критичког размишљања док анализирају, процењују и креирају онлајн садржај, истовремено се одлучујући за конструктивно и етичко лично понашање и друштвене интеракције.

ОСНОВНИ СТАНДАРДИ	✓
У нашој школи ученици критички претражују, процењују и управљају информацијама из дигиталног окружења (нпр. провера извора, провера информација преко више извора, идентификовање дезинформација, расизма или ксенофобије).	
Ученици уче да одговорно и етички поступају и као корисници и као креатори дигиталних информација (нпр. поштовање заштите података и права аутора, прихватање дозвола приликом инсталирања апликација, читање услова коришћења, поштовање различитости и различитих мишљења, позитивно понашање онлајн).	
Ученици уче како да критички користе онлајн алате за сарадњу и друштвене платформе (нпр. четове, блогове, форуме, виртуелне светове, друштвене мреже).	
Ученици уче како да конструктивно и сврсисходно користе дигиталне алате на начине који им помажу да остваре циљеве учења и подигну квалитет свог учења.	
ТЕМЕ ЗА ДАЉЕ РАЗМИШЉАЊЕ	✓
Ученици имају активну улогу у осмишљавању дигиталног кодекса понашања, кампања подизања свести или иницијатива о дигиталној добробити на нивоу целе школе.	
Ученици наступају као истраживачи у оцењивању аспеката дигиталне добробити, онлајн безбедности и дигиталне културе школе.	
Ученици се подстичу да уђу у улогу лидера (нпр. да постану ментори вршњацима, дигитални амбасадори, заговорници онлајн безбедности) како би помогли својим вршњацима да развију	

критичко размишљање и одговорност у коришћењу дигиталних технологија.

Подобласт Г.5 – Добробит наставника

У нашој школи активно се подржава физичка и ментална добробит наставника у контексту дигиталних захтева.

Дигитална и ментална добробит наставника се штити путем праксе која спречава дигиталну преоптерећеност, поштује границе између школе и приватног живота и води рачуна да се радно оптерећење узме у обзир приликом увођења нових дигиталних алата и система.

ОСНОВНИ СТАНДАРДИ	✓
У нашој школи, физичка и ментална добробити наставника је подржана праксом која спречава сагоревање и дигиталну преоптерећеност наставника, укључујући прилике за пружање подршке колегама и отворену дискусију о изазовима с којима се сусрећу.	
Наставници имају подршку приликом постављања здравих дигиталних граница, као што су јасна правила да од њих не може да се очекује да одговарају на имејлове или на поруке ван радног времена.	
Коришћење дигиталних технологија и алата генеративне вештачке интелигенције (ВИ асистенти наставника, генератори планова часова) помажу да се смањи преоптерећеност наставника и помогне им се у постизању здраве равнотеже између школе и приватног живота.	
ТЕМЕ ЗА ДАЉЕ РАЗМИШЉАЊЕ	✓
Пре увођења нових дигиталних технологија и платформи узима се у обзир њихов утицај на обим посла наставника.	